

Партійний каламбур або про українські політичні проекти у порівнянні з країнами Вишеградської групи

Давно на часі - подивитись у вічі правди й розповісти про основу демократичної країни, якою є: політичні партії, об'єднання, блоки та їх активні члени а також місце останніх в Україні. Й, навіть - незважаючи на криваву війну, за виживання країни та чисельних спроб прогнозування політичних вподобань у недалекому майбутньому, за умови завершення бойових дій - певний аналіз, за наявних даних про політичні проекти України, як видається - буде актуальним.

А з урахуванням найближчої перспективи вступу України до Європейського Союзу, вже в 2027 році, нехай і на особливих умовах - порівняння українського партійного каламбуру, який має місце, починаючи з початку 90-х років - з окремими парламентськими, політичними партіями, з країн Вишеградської групи (V4) та їх: нормами, стандартами, статистикою, принципами тощо а також, особливостями - буде на місці.

Кількість партійних проектів в Україні

З 1990 року, починаючи ще з Української РСР - в Україні було зареєстровано а, отже - діяли та продовжують діяти сотні політичних: партій, рухів, платформ, всеукраїнських об'єднань, конгресів, організацій, союзів, альянсів, асамблей тощо. І вже, починаючи з 1994 року, політичні партії та/чи блоки - приймали активну участь в українських виборах.

Однак, етапи «партійного будівництва» в Україні не були однорідними. Якщо в 1999 році, за рік було зареєстровано 15 партій, то вже в 2005 році, Мінюст зареєстрував 18 політсил. Свого роду, рекордом став 2015 рік, в якому було офіційно зареєстровано 73 партії. Наступного, 2016 року, було зареєстровано ще 42 партії. Остання ж партія з промовистим найменуванням [«Наступ» була зареєстрована напередодні повномасштабного вторгнення в 2022 році.](#)

Маркером активізації реєстрацій партійних проектів в Україні можна сміло назвати: президентські, парламентські та/чи місцеві вибори. Це підтверджує думку фахівців, щодо партій, які здебільшого є - політичними проектами вождистського типу (leader-centric projects), що є характерним для країн зі слабкою демократією. Тобто, українські партії, здебільшого будуються не навколо ідеології, цінностей чи інституційної структури, а навколо, як правило, однієї харизматичної особистості - вождя (лідера). Через це, такі проекти часто функціонують як інструмент для здобуття влади конкретною людиною, а не як стала партійна інституція. При цьому, сама партія – не моноліт, а мозаїка амбіцій, де один факт змінює сприйняття всієї панорами.

Сьогодні (станом на 1.1.2026) Міністерство юстиції констатує про наявність в Україні близько 340 політичних партій. Однак, активними з них є максимум 20-30. При цьому, не всі партії подають звітність а, наприклад, в 2025 році - майже 150 з них, за повідомленням НАЗК - не подали, обов'язкову звітність за I квартал.

І це при тому, що на час дії воєнного стану, реєстрація нових партій призупинена, тобто - неможлива. Правда, це ніяк не завадило процесам придбання політичних політсил, через що [з лютого 2022 року - 78 політичних партій змінили власників а 39 політсил - змінили назви.](#)

Загалом, Україна - лідер світу (не кажучи вже за Європу) за кількістю партій на душу населення, тобто 340 на 40 млн., що більше, ніж у Індії чи Бразилії пропорційно.

Основні дані по окремих політичних партіях України

Є логічним, що найактуальнішою буде інформація по діючих політичних проектах а - особливо по тих, які є парламентськими та мають свої, партійні фракції у Верховній раді України. Увагу було звернуто на чотири українські політичні структури, дві з яких мають десятки років політичного «стажу»: Всеукраїнське об'єднання (ВО) «Батьківщина» (зареєстрована в 1999 році) та політична партія (ПП) «Європейська солідарність» (2000 рік) а дві є, відносно - «молодими» проектами: ПП «Голос» (2015 рік) та ПП «Слуга народа» (2017 рік).

По цих політичних проектах було важливо з'ясувати – основні показники політичної партія, як-то: кількість членів партії, розмір членського внеску, об'єми зібраних коштів й так далі.

З цією метою, в кінці січня 2026 року - було підготовлено **кілька запитів на отримання публічної інформації**, які було надіслано кожній з вищеназваних політичних партій а також на адресу НАЗК (Національне агентство з питань запобігання корупції).

Отже, по кожній партії - була мета отримати наступні дані:

- кількість своїх членів, станом на 1 січня 2025 року та станом на 1 січня 2026 року?
- розмір членського внеску (щомісячний, квартальний, річний чи інший), як для юридичної так й для фізичної особи - члена партії?
- об'єм грошових коштів, у вигляді членських внесків, які партія отримала, станом на 1 січня 2025 року та на 1 січня 2026 року?

- частка грошей, яку партія отримала у вигляді державного фінансування статутної діяльності, за увесь 2025 рік, тобто - станом на 1 січня 2026 року?

- об'єм коштів та/або активів (у національній валюті), які отримала партія за 2025 рік (станом на 1 січня 2026 року), від юридичних і фізичних осіб, у вигляді: спонсорських внесків, в т.ч. й від третіх осіб; майна та немайнових активів; переваг та пільг; послуг та позик (кредитів)?

Паралельно, було проаналізовано **Статути всіх 4-х політсил**. Розгляд основних положень по кожній партії - дає відповіді на низку питань, а - саме: її організаційної структури, виборність та повноваження її органів, членства, внесків тощо.

Так, в кожній з 4-х партії має місце/передбачено:

1. [ВО «Батьківщина»](#) (останні зміни до Статуту внесено 26.07.2024):

1.1 Фіксоване членство, яке засвідчується заявою, поданою до статутного органу партії, партійним квитком та обліковою карткою (п. 3.3. Статуту);

1.2. Члени партії зобов'язані: зміцнювати матеріальну основу партії, сплачувати членські внески та підтримувати її матеріально (п. 3.8. Статуту);

1.3. Центральними (вищими) керівними органами партії є (п. 5. Статуту):

- з'їзд партії та Політична рада партії;

- Президія Політичної ради партії;

- Центральна контрольно-ревізійна комісія партії;

- керівниками партії є Голова партії, перший заступник та заступники Голови партії, Голова Виконавчого секретаріату партії.

1.4. З'їзд партії - основні повноваження (п. 5.1.4. Статуту):

- затверджує Програму і Статут та визначає політику й основні напрями діяльності партії;

- обирає на строк до п'яти років Голову партії;

- визначає кількісний склад та обирає на строк до п'яти років Політичну раду партії, яку очолює Голова партії і Центральну контрольно-ревізійну комісію партії;

- висуває кандидатів у народні депутати України і кандидата у Президенти України;

- приймає рішення щодо реорганізації й припинення діяльності партії.

2. [ПП «Європейська солідарність»](#) (останні зміни до Статуту внесено 25.01.2024):

2.1. Членство в партії є фіксованим. Фіксацією членства в партії є наявність особистої заяви громадянина України про бажання стати членом партії (п. 3.7. Статуту);

2.2. Член партії має право (а не обов'язок): - сплачувати членські внески (п. 3.17. Статуту);

2.3. Керівними органами партії є (п. 6. Статуту):

- з'їзд партії;

- Центральна рада партії та Президія Центральної ради партії;

- керівниками партії є Голова Центральної ради партії (Голова партії) і керівник Секретаріату партії в межах статутних повноважень.

2.4. З'їзд партії - основні повноваження (п. 6.1.9. Статуту):

- затверджує Програму і Статут партії, вносить зміни і доповнення до них а також - визначає політику й основні напрями діяльності партії;

- обирає членів Центральної ради партії, припиняє їх повноваження, заслуховує їх звіти та затверджує звіти Центральної контрольно-ревізійної комісії партії;

- обирає членів Стратегічної ради партії та припиняє їх повноваження;

- висуває кандидатів у народні депутати України і кандидата у Президенти України;

- скасовує рішення інших статутних органів партії, керівників партії та статутних органів організацій партії;

- приймає рішення щодо реорганізації й припинення діяльності партії.

3. [ПП «Голос»](#) (останні зміни до Статуту внесено 26.06.2020):

3.1. Членство в партії є індивідуальним та фіксованим (п. 3.3.3. Статуту).

3.2. Обов'язки членів Партії: «10) сплачувати членські внески у розмірі, визначеному Політичною Радою Партії» (п. 3.5. Статуту).

3.3. Центральні керівні, контролюючі органи та керівні особи Партії (п. 5. Статуту):

- з'їзд партії;
- Політична Рада партії: 5-9 членів, які обираються з'їздом на 2 роки (п. 7.1.1. Статуту);
- керівними особами партії є: Голова партії, заступники Голови партії;
- центральним контролюючим органом партії є Контрольно-ревізійна комісія.

3.4. З'їзд партії - основні повноваження (п. 6. Статуту):

- обирає Голову партії (строком на 7 років – п. 11.1. Статуту) та заступників Голови партії;
- затверджує Програму партії та Статут й інші програмні документи партії;
- обирає та відкликає із займаних посад членів Політичної Ради партії;
- визначає кількісний склад та обирає Контрольно-ревізійну комісію партії.

[4. ПП «Слуга народу»](#) (останні зміни до Статуту внесено 13.03.2021):

4.1. Членство в партії є добровільним та індивідуальним (п. 4.3. Статуту).

4.2. Член партії зобов'язаний «сплачувати встановлені членські внески» (п. 4.16.4. Статуту).

4.3. Вищі керівні органи партії (п. 5.3. Статут):

- з'їзд партії;
- Політична Рада партії;
- Національна Рада громад - вищий орган партії щодо регіональної політики (п. 8. Статуту);
- Голова партії.

4.4. З'їзд партії - основні повноваження (п. 6. Статуту):

- обирає Голову партії (строком на 2 роки – п. 6.8.3. Статуту);
- затверджує Статут та Програму партії й вносить зміни до них;
- визначає кількість та обирає членів Політичної Ради (строком на 2 роки - п. 6.8.5. Статуту);
- визначає склад, обирає Контрольно-ревізійну комісію (строком на 2 роки, п. 6.8.6. Статуту).

Отже, аналіз окремих положень статутів 4-х парламентських партій - показав суттєво різний підхід, наприклад, до формування керівних органів та їх повноважень. Так, якщо «молоді» проекти, як-то: ПП «Голос» та ПП «Слуга народа», декларують 2-х річні повноваження, стосовно низки органів своїх органів, за виключенням голови ПП «Голос» з семирічним мандатом, то «досвідчені» колеги з ВО «Батьківщина» та ПП «Європейська солідарність» усі свої партійні органи формують на 5 років. При цьому, кожна партія - декларує, наприклад: «фіксоване членство» та обов'язок кожного члена «сплачувати членські внески», за виключенням ПП «Європейська солідарність», де ця нагальність є «правом» а не «обов'язком».

Більше того, практично - в майже тотожних статутах, в яких декларується один з основних принципів любого партійного об'єднання - «демократичний централізм», лише в ПП «Європейська солідарність», вибори Голови партії (п. 6.3.2. Статуту) здійснюються не з'їздом партії а його Центральною радою. Й це незважаючи на те, що в останній створюється ще й Президія Центральної ради, яка обирається не з'їздом а... Центральною радою. При цьому, саме Президія Центральної ради є реальним «керівним представницьким органом партії» (п. 6.6. Статуту), що й підтверджують повноваження цієї структури (п. 6.6.5. Статуту).

Ігнорування запитів як показник демократичності українських партій

На початку лютого 2026 року була отримана **відповідь на Запит від НАЗК**, згідно якої стало ясно, цитата: «що у Національного агентства відсутня інформація щодо кількості членів зазначених вище Партій, розміру членських внесків та їх об'єму тощо».

Однак, ще в ході формування питань до Запиту, було ясно що, наприклад, кількість членів партії, умови щодо наявності: не менше 2/3 районних осередків, не менше, як в 2/3 областей України, не кажучи вже про 10 000 підписантів та інші умови, які вимагає Міністерство юстиції України при реєстрації політичної партії НАЗК - не цікавлять. Сьогодні державу цікавлять лише фінансові та майнові питання партій, їх доходів та витрат, зобов'язань фінансового характеру, бухгалтерського обліку, повна та вчасна квартальна та річна звітності, виявлення порушників тощо.

Саме про це й нагадало НАЗК, «що запитувана інформація є у вільному доступі публічної частини Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, [розміщеному на сайті Національного агентства](#)».

Таким чином, вся надія на отримання чесних відповідей, стосовно: кількості членів, розміру членських внесків та їх об'єм – залишались на совісті кожної з 4-х партій.

Однак, звернення до ВО «Батьківщина», ПП «Європейська солідарність», ПП «Голос» та ПП «Слуга народу», листами на електронну пошту партій - були проігноровані. Крім того, наприклад, з'ясувалось, що на партійному сайті ВО «Батьківщина» є лише електронна адреса (pr@ba.org.ua) для Прес-служби й «тільки щодо питань співпраці з медіа». Цікаво, куди та як «звертаються тисячі українців, ветеранів та підприємців», про що постійно згадує багаторічна, беззмінна лідерка партії?

Не краща ситуація з комунікацією й по відношенню до ПП «Голос», через порушення з боку якої, державне фінансування у 2025 році - не здійснювалось а кількість працюючих в офісі цієї, всеукраїнської, парламентської партії зменшилась до однієї людини (відповідно до даних НАЗК).

Не бажаючи «здаватись», нами було повторено спробу надсилання запитів електронною поштою, кожній партії, фактично - щотижня: 27 січня (перша спроба), 4 лютого і 10 лютого. Однак, і на це раз – ніякої реакції з боку парламентських партій, європейської України - не було.

Паралельно, нами було надіслано електронні листи із Запитом, кожному депутату фракцій: ВО «Батьківщина», ПП «Європейська солідарність» та ПП «Голос» а також керівництву ПП «Слуга народу» (17-ти особам) на їх електронні адреси у Верховній Раді України. Але і тут - повне ігнорування, на цей раз вже від народних обранців, які у фракціях - представляють свої партії.

Останньою надією були соціальні Internet-мережі, які активно використовують українські політики, причому - доволі дивним чином, коли найменші політичні проекти мають найактивніші облікові записи та найбільше прихильників по групах, які систематично адмініструють, кожна з 4-х вищенаведених партій. Саме, через останні, українські партії розповідають українцям про свої «досягнення» та «успіхи», завзято спілкуються зі своїми прибічниками та нищівно критикують політичних конкурентів, ну і «діючу владу» а як же без цього.

Ми теж вирішили скористались такою можливістю й через публічну мережу Facebook - написали в особисті повідомлення, практично - кожному народному депутату зі всіх 4-х партій, включно й на їх ФБ-сторінках. Але й на цей раз – нас чекав неуспіх, позаяк інакше назвати тотальне ігнорування, здавалось би - банальний запит з простими питаннями, навряд-чи розумно.

Зате, ми отримали сотні коментарів, від українців, на кшталт: «навіщо це вам», «що ти з цим будеш робити», «краще спитай щось інше» й тому подібне. Дивно, чому багатьох українців, як виборців - не цікавлять питання, які є важливими для політичного життя в любій, цивілізованій країні, як-то: кількість членів тієї чи іншої партії, розміри членських внесків, їх об'єм тощо. І вже зовсім важко пояснити, чому українські ЗМІ – не цікавляться подібними даними.

Не дивлячись на вище перелічене, ми все ж узагальнили окремі дані по 4-х парламентських партіях України, ґрунтуючись лише на офіційній відповіді від НАЗК, на основі яких, після уточнення й було підготовлено нижче наведену таблицю.

Основні дані по окремих, парламентських, політичних партіях України

Назва	Показники	ЄДРПОУ	Кількість		Кошти / фінансування (грн.) *			Примітки
			працюючих	членів	член.внески	спонсорські	держбюджет	
1	2	3	4	5	6	7	8	
ВО «Батьківщина»		20069956	39 (6) **	невідомо	4 800,0***	82 985,00	98 557 600	Позиції колонок: 2,3,5,6,7 за даними НАЗК
ПП «Голос»		39651598	1 (0) **	невідомо	6 200,0***	-	****	
ПП «Європейська солідарність»		21715714	62 (0) **	невідомо	9 000,0***	50 846,70	150 010 900	
ПП «Слуга народу»		40422142	47 (390) **	невідомо	1 000,0***	-	519 573 100	

Примітки:

* I-IV квартали 2025 року

** перша цифра – центральний офіс, в дужках – регіональні відділення/представництва

*** внески здійснено тільки до центрального офісу

**** через порушення з боку ПП «Голос», державне фінансування у 2025 році - не здійснювалось

Підготовлено IASEED

Як видно з таблиці, найбільше працюючих має ПП «Слуга народу» а найменше ПП «Голос», фінансування якого в 2025 році з Держбюджету не було. Однак, кількість членів, бодай однієї з партій так і залишається невідомою. Не виключено, що кожна з партій, не володіє інформацією, стосовно власного членства, що може бути причиною такого, немотивованого ігнорування наших зусиль. З другого боку, є очевидним, що основним фінансовим «донором» українських партій є не її члени та їх членські внески а - Держбюджет України. Правда, тоді не зовсім ясно, як та чи інша партія може оголошувати себе в «опозиції», фактично - до українців-платників податків.

Загальне ж враження від вище перелічених фактів, стосовно низки спроб отримати хоча б якусь інформацію, бодай від однієї української, прости нас Боже - партії, як мінімум - розчаровує а

як максимум пригнічує. Тобто, за постійними криками про «зраду» і багаторічними популістськими гаслами, особливо - з боку «старших» політичних проєктів, останні нехтують такими обов'язковими «дрібничками», які притаманні демократичним партіям у цивілізації, як - обов'язкові: «фіксоване членство», «членські внески», незалежні аудиторські заключення тощо. Підтвердженням цьому і є, фактичне - ігнорування вже згадуваних запитів, не кажучи вже про повну відсутність на партійних web-ресурсах, бодай якоїсь інформації про вищенаведене а також - стосовно: з'їздів партій, роботи органів партій, їх персонального складу, протоколів їх засідань, прийнятих рішень тощо.

Певній закритості партійної діяльності в Україні сприяють й відсутність інтересу громадян країни до партійних проєктів, які задовольняються повідомленнями політиків та їх спільниками. При цьому, навіть «четверта влада», в особі - українських засобів масової інформації, частенько «задовольняється» банальними плітками та розповсюдженням замовних матеріалів (джинси) від тих же партій. Може й через це, ніхто з українських «журналістів» не звертає увагу, наприклад, на те, про що вже згадувалось вище, коли ПП «Європейська солідарність» у своєму Статуті - перевела загальноприйнятий «обов'язок», стосовно: «членства» в партії - у статус «прав» члена партії. І це при тому, що кожна з 4-х, розглянутих нами, партій - визнає «фіксоване членство».

Одним словом, якби не отримана відповідь на Запит від НАЗК, то й розповісти громадянам України про «політичні партії», за які голосує більшість з нас - не було б про що, позаяк давати відповіді на якісь звернення від якихось «запитувачів» а тим паче із-поза меж країни, для партійних бонз та їх офісної прислуги, мабуть, непереборна, через амбіції та апломб - поблажливість.

Норми, стандарти, принципи та статистика політичних сил країн Вишеградської групи

Втіхою для небайдужих українців, залишається чи не єдина перспектива а саме - приєднання України до Європейського Союзу, вже в 2027 році. Саме через це, доцільним й буде порівняти український «досвід» партійного каламбуру, якому в цьому році виповниться 35 років з найбільшими парламентськими, політичними партіями країн V4 а, конкретно їх партійних: норм, стандартів, принципів а також статистики, що може бути корисним й для українських партійців.

Мова піде (в алфавітному порядку країн) про польську партію [PiS - Право і справедливість](#), словацьку - [Smer-SD Соціальна демократія](#), угорську - [Fidesz - Угорський громадянський союз](#) та чеську - [ANO-2011 - Акція незадоволених громадян](#).

Для зручності читача/дослідника, розглянемо кожну партію, в рамках окремої країни V4, за низкою важливих/основних даних, як-то:

- законодавчі підстави для діяльності політичних партій;
- кількість партій та рухів а також принципи їх діяльності;
- кількість членів та розміри партійних внесків;
- суми членських та спонсорських внесків (дарів) а також розміри державного фінансування;
- звітність партій, державний контроль та санкції до порушників й інші дані.

Польща

Політичне життя в Польщі регулюється [Законом від 27.06.1997 про політичні партії](#). А сама діяльність політичної структури є можливою після реєстрація, тобто - після внесення до реєстру політичних партій, що ведеться Окружним судом у Варшаві.

Формальними вимогами є - Заява, яка повинна містити назву, зареєстровану адресу, статут та підписи щонайменше 15 осіб (засновників). Членами партії можуть бути громадяни Польщі, яким виповнилося 18 років. При цьому, партії не можуть створювати свої структури на робочих місцях або у Збройних силах. Певним групам, наприклад, державній службі - заборонено створювати партії або висловлювати свої погляди. А самі партії повинні формувати свої структури відповідно до принципів демократії (прозорість, виборність органів влади тощо).

За даними [польської статистики, станом на липень 2025 року](#), польський реєстр включав 90 зареєстрованих політичних партій, з яких приблизно 70 звітують але лише біля 10 - є політично активними. Незважаючи на, відносно значну кількість політичних структур, лише невелика їх частина, зосереджена переважно в парламенті та уряді й має реальний вплив на політичну сцену. Станом на 2022 рік, партії в Польщі задекларували, загалом - 239 900 членів з різних партій.

Джерелами фінансування є кошти, які можуть надходити з членських внесків, пожертвувань, спадщини, доходів від власності та підприємницької діяльності, а також громадських пожертвувань. Ліміт на пожертви та спонсорські внески політичним партіям регулюється законом і на сьогодні

складає суму в розмірі 64 500 польських злотих й стосуються лише фізичних осіб а от кошти з корпоративних рахунків - повертаються, позаяк – заборонені.

Контроль над діяльністю партії здійснює Конституційний трибунал, який може постановити, що цілі партії не відповідають Конституції.

Парламентська діяльність польських партій має такі, основні - параметри:

- виборчий бар'єр до Сейму складає 3%, дійсних голосів виборців по всій країні, для партій та для 6% для коаліцій;

- [субсидії з Держбюджету \(складають від 83% до 97% усіх доходів політичних партій\), діляться на щорічні та одноразові](#) й виплачуються партіям, які отримують вищенаведені відсотки та залежать від кількості голосів: чим вища підтримка, тим нижчий коефіцієнт за голос (дегресивний механізм, підтримка менших партій);

- кошти партіям виплачуються щорічними платежами протягом 4 років а фінанси партій є публічними, позаяк вони повинні мати банківські рахунки, реєструвати платежі та подавати звіти до Національної виборчої комісії (PKW).

Однією з найсильніших партій в Польщі є PiS - «Право і справедливість», яка станом на червень 2023 року [налічувала біля 48 000 членів а в 2024 році набрала 36,16% голосів виборців](#) та стала другою політичною силою в парламенті країни. Для розуміння відкритості типової європейської партії, повноти її діяльності та рівня звітності, варто переглянути [Фінансовий звіт PiS за 2024 рік](#).

Словаччина

Основним правовим актом, що регулює діяльність політичних утворень у Словаччині, є [Закон № 85/2005 Зб. про політичні партії та політичні рухи](#), який визначає умови створення, реєстрації, управління, фінансування та розпуску партій. Закон регулює прозоре фінансування, включаючи обов'язок вести бухгалтерський облік, публікувати річні звіти та обмежувати розмір пожертвувань.

Партії є юридичними особами, створеними шляхом реєстрації - Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки, а для їх створення потрібен підготовчий комітет - мінімум 3 особи. А членом партії може стати громадянин країни віком від 18 років.

Станом на початок 2026 року, у 5-ти мільйонній Словаччині нараховуються більше 50 політичних партій та рухів. Найбільшими, з точки зору кількості членів, є: проурядова Smer-SD («Соціальна демократія») - 13 264 (2023), Mad'arska alliance («Угорський альянс») - 10 285 (2023) та KDH («Християнсько - демократичний рух») - 5 834 (2023).

Однак, питання партійних внесків, для Словаччини є доволі складною темою, яка в країні, практично - не висвітлюється та є, трохи чи не таємницею. Відомо, про випадок, що коли [Словацька національна партія \(SNS\) розіслала заклики до сплати членських внесків після виборів в 2020 році, вона втратила понад половину з 7,7 тисяч своїх членів](#).

Натомість, основні доходи партій - з Держбюджету. Так, згідно з річними звітами партій, внески з державного бюджету складають переважну більшість її активів, які нерідко становлять понад 96-97% поточних активів партій. При цьому, партії отримують гроші від держави на основі результатів виборів до Національної ради Словаччини у вигляді:

- внеску за голоси, як - паушальна сума за отримані відсотки;
- внесок на діяльність, як щорічні внески протягом виборчого періоду;
- внесок за мандат, як гроші для кожного депутата.

Зазвичай, [Міністерство фінансів надсилає внески влітку, які поділяються на три частини: внески з державного бюджету за голосування, за діяльність та за мандат](#).

Фінанси партій та їхні річні звіти підлягають контролю з боку, 14-ти членної, незалежної [Державної комісії з виборів та контролю за фінансуванням політичних партій](#) Словаччини. З відкритістю, повнотою, актуальністю даних, бухгалтерськими викладками по господарюванню та з іншими показниками найбільшої політичної, парламентської партії Словацької республіки - Smer-SD, пропонуємо ознайомитись у вигляді [Річного звіту управління та фінансування за 2024, рік](#).

Угорщина

Основним нормативним актом, що регулює діяльність політичних об'єднань в Угорщині, є [Закон XXXIII 1989 року про функціонування та фінансове управління політичними партіями](#).

Партію можуть заснувати лише фізичні особи, які мають право голосу. Партіям заборонено діяти безпосередньо на робочих місцях, в освітніх закладах або в держустановах. Нагляд за законністю діяльності партій здійснює прокуратура та може подавати позови у разі порушень.

Закон, зі змінами від 2014 року, регулює фінансування політичних структур, конкретні суми яких витрачаються на підтримку політичних партій що визначає [Закон про центральний бюджет](#). Партіям заборонено отримувати будь-яке іноземне фінансування а Парламент країни продовжує вносити правки, обмежуючи публічні інституції. При цьому, кількість зареєстрованих політичних проектів в Угорщині, як й по всій центральній Європі - [стрімко зменшується а станом на 2024 рік їх залишилося менше двохсот зареєстрованих партій](#) а, конкретно - 185.

Рівень членства в партіях Угорщини становить близько 1% від кількості населення. Так, одна з найбільших угорських партій [Fidesz - Угорський громадянський союз \(альянс\)](#), станом на 2015 рік, офіційно [нараховувала 35 000 членів](#) а середній вік її членів склав 49 років.

Згідно зі статутом партії, розмір членського внеску визначається національним виконавчим комітетом а річна сума становить 3 600 HUF (для пенсіонерів - 1 200 форинтів). Однак, найбільший внесок, наприклад, від спонсора партії - може бути в розмірі 500 000 HUF.

Повна фінансова звітність Fidesz за 2024 рік [оприлюднена в Офіційному віснику](#), відповідно до Закону про діяльність і управління політичними партіями, згідно якої: членські внески, це 318 729 638 HUF; підтримка з Бюджету 1 014 000 000 HUF; державна підтримка парламентської групи партії 4 626 809 000 HUF; інші внески та пожертви 760 290 038 HUF; інші доходи: 97 168 290 HUF.

Саме, ця [партія має більше доходів від членських внесків](#), ніж усі інші партії Угорщини разом узяті. Цьому сприяють й щорічні вливання коштів до партійних кас, як від парламенту країни так й від угорського уряду. Так, [парламент щороку з виборів 2022 року голосував за 3 230,4 мільйона форинтів для фондів партій](#). При цьому, більше половини цієї суми (796 941 227 HUF), йде Фонду «Альянс за громадянську Угорщину», який належить Fidesz.

Зі свого боку, не «відстає» й уряд Угорщини, який в тому ж 2022 році - вирішив підтримати партії, які отримали на виборах результат понад 1% голосів. Згідно з резолюцією, підписаною Прем'єр-міністром Віктором Орбаном, [мінфіном було перерозподілено 681 027 294 форинтів](#), левову частку з яких отримала та ж Fidesz. Таким чином, провладна, парламентська партія Fidesz та її Фонд, разом отримали від держави, майже 1,4 мільярди HUF.

З метою ще більше посилити роль Fidesz в суспільстві напередодні парламентських виборів-2026, в Угорщині було запущено он-лайн ініціативу [«Цифрові громадянські кола»](#). Після реєстрації, її учасники регулярно отримують інформацію та завдання електронною поштою, які, за словами Fidesz, «можуть стати активними учасниками політичної роботи». Мова про політичну мобілізацію, через Instagram, Facebook, з метою он-лайн присутності в інформаційному просторі Угорщини.

До вищевказаного додається бюджетна підтримка державних ЗМІ, яка постійно зростає. Так, у 2022 році, колишні суспільні медіа-організації, які з 2010 року систематично перетворювалися на пропагандистів уряду та правлячих партій - [отримали бюджетні асигнування у розмірі 110,7 мільярда форинтів, які в 2026 році зростуть до 132,3 мільярда HUF](#).

При цьому, наприклад, [Звіт аудиту: коштів виборчої кампанії, витрачених на парламентську виборчу кампанію 2022 року](#), який проводився по відношенню до 5-ти партій, не дивлячись на скарги інших - не виявив ніяких порушень. Увага ж до Угорщини, не стільки через особливий статус, прем'єрської партії - Fidesz, скільки до виборів-2026 у цій країні, хоч це й дещо інша, окрема тема.

Чехія

Основною правовою нормою, стосовно: створення, діяльність та фінансування політичних утворень у Чеській Республіці, є [Закон № 424/1991 Зб. законів про об'єднання в політичні партії та політичні рухи](#), чинна редакція якого діє з 1 січня 2026 року.

Партії та рухи створюються шляхом реєстрації в [Міністерстві внутрішніх справ Чеської Республіки](#). Для реєстрації потрібна петиція з підписами щонайменше 1000 громадян Чехії. При цьому, членом може стати будь-який громадянин віком від 18 років, з урахуванням правила, що ніхто не може бути членом більше ніж однієї партії чи руху одночасно. У чеській правовій системі статус партії та руху є, по суті - тотожними й відрізняються, лише своєю внутрішньою структурою, де рухи, сприймаються як вільніші об'єднання а партії мають жорстокішу організаційну структуру.

Станом на 21 січня 2026 року в Чеській республіці було зареєстровано, 73 активні політичні партії та 142 рухи. Дотримання ж законів та правил політичними структурами контролюється [Управлінням з нагляду за управлінням політичними партіями та політичними рухами](#).

Основними джерелами фінансування партій та рухів, як й у більшості країн Європи є – бюджетні дотації та субсидії, які є внесками платників податків. Так, з [внесками з державного бюджету, які були сплачені \(за даними Мінфіну Чехії\) політичним партіям та політичним рухам у 2025 році](#) можна ознайомитись на низці відкритих ресурсів цієї країни.

Однак, варто звернути увагу й на певну особливість, яка має місце, наприклад, в чеській партії ANO-2011, якою встановлюється внутрішнім регламент, в якому описано, скільки грошей політики повинні сплачувати до партійної скарбниці цієї політичної сили, в залежності від своєї посади. Це також стосується й нечленів партії, хоч й не всі вони сплачують внески. Саме, регламентом визначено, скільки мають платити всі: від найнижчих рівнів внутрішньої політики до губернаторів, депутатів, міністрів й аж до єврокомісара. [Тобто, фактично, таблиця ANO-2011 показує, скільки коштує посада \(замість членських внесків\), наприклад - станом на 2021 рік.](#)

Подібна підтримка партій, залежно від посад, не є чимось незвичним у політиці, як багатьох партій європейських країн так і для партій в Чехії. Однак, правила ANO-2011 йдуть ще далі – вони обов'язкові для всіх, хто обійняв посаду завдяки партії, включаючи позапартійних. Крім того, вони передбачають, що внески до партійної скарбниці також мають відраховуватися з винагороди членів наглядових рад або рад директорів. Члени ANO-2011, які не сплачують ці внески, серйозно порушують свої зобов'язання а сам внесок починається від 200 чеських крон за незайнятого представника муніципалітету. Залежно ж від розміру регіону, губернатор має сплатити від 44 400 до 49 400 CZE, член парламенту - 49 400 CZE а спікер Палати депутатів - 69 400 CZE.

Вищенаведена практика має свої переваги, особливо з урахуванням кількості членів ANO-2011, збільшення числа яких не є ціллю останньої. При цьому, всі фінансові транзакції фіксуються у [Фінансовому звіті, вже згадуваній партії ANO-2011 за 2024 рік](#), може бути прикладом: відкритості, повноти та актуальності даних а також - бухгалтерських викладок господарювання політичної сили європейського рівня.

Отже, по всіх чотирьох, найбільших парламентських партіях країн V4, можемо констатувати: їх публічну діяльність, фінансову прозорість та регулярну звітність, особливістю діяльності яких є не стільки гонитва за кількістю членів та партійних внесків від таких - скільки спонсорські внески, насамперед, з боку членів партії та державних функціонерів, які делеговані від таких.

З метою наглядного узагальнення вищенаведеного, по країнах V4 та по кожній політичній партії (та її фракції в національному парламенті) - основні дані зведено у таблицю, яка складена не тільки з інформації країни але й на основі [даних Європейського парламенту, де розміщено й дані по виборах в кожній з 27-ми країн ЄС](#), з моменту вступу кожної з країн до цього блоку.

Основні дані по найбільших парламентських політичних партіях країн Вишеградської групи

Показники Назва партії	Країна		Кількість членів партії	Кошти: внески / фінансування (в національних валютах)			
	Назва	Кількість партій		Розмір член. внеску/особа	Сума член. внесків	Внески спонсорські	Держбюджет
1	2	3	4	5	6	7	8
PiS - Право і справедливість	PL	90 (2025)	48 000 PiS (2023)	120 - 12 000 PLN/рік	2 220 947 PLN (2024)	14 483 514 PLN (2024)	18 841 570 PLN (2024)*
Smer-SD Соціальна демократія	SK	54 (2026)	13 264 Smer (2023)	невідомо	24 708 EUR (2024)	35 185 EUR (2024)	3 576 000 EUR (2024)**
Fidesz - Угорський громадянський союз	HU	185 (2024)	35 000*** Fidesz (2015)	1 200 - 3 600 HUF/місяць	318 729 638 HUF (2024)	760 290 038 HUF (2024)	1 014 000 000 HUF (2024)****
ANO-2011 - Акція незадоволених громадян	CZ	73 + 142 (2026)*****	2 710 ANO (2024)	1 900 - 69 400 CZE/рік*****	3 758 000 CZE (2024)	27 596 964 CZE (2024)	180 290 000 CZE (2024)
Примітки:						Курси валют від European Central Bank (станом на 16.2.2026):	
* тільки субсидія (без дотації на вибори-2024, які PiS отримала в сумі 27 908 079 PLN);						PLN/EUR = 4.2105/1	
** внесок складається: з 2,220 млн. EUR – на партійну діяльність та 1,356 млн. EUR – на мандат;						EUR/USD = 1/1.1855	
*** за неофіційними даними чисельність партії не більше 1% від населення країни (9,63 млн. угорців - 2025 рік);						HUF/EUR = 377.13/1	
**** без врахування державної підтримки парламентської групи партії, яка склала суму в 4 626 809 000 HUF;						CZE/EUR = 24.259/1	
***** політичні партії + політичні рухи;							
***** до партійної каси платять члени ANO фізособи: від депутата і міністра й аж до депутата Європарламенту.							
Підготовлено IASEED							

Як видно з таблиці, наведених даних по V4 є значно більше аніж аналогічних - по Україні.

При цьому, кількість партій/рухів у країні, як й кількість їх членів чи інші основні дані - не є визначальним критерієм й, ніяк - не можуть бути вироком для перемоги на виборах тієї чи іншої політичної сили. Головними ж критеріями європейських партій є - неухильне дотримання законів,

демократичних принципів, публічності у діяльності, уникнення «вождизму» та швидке позбавлення від скандальних політиків, виключаючи таких зі своїх лав, що так і не стало актуальним для українських політичних проектів.

І, це незважаючи на те, що практично по всіх, вищенаведених партіях: польській PiS - Право і справедливість, словацькій Smer-SD Соціальна демократія, угорській Fidesz - Угорський громадянський союз та чеській ANO-2011 - Акція незадоволених громадян а, особливо, по їх лідерах: поляку Я. Качинському, словаку Р. Фіцо, угорцю В.Орбану та чеху А. Бабішу - є низка питань, насамперед, від виборців-громадян їх країн.

Ну й, найголовніше - своєрідний, партійний каламбур притаманний, практично всім: і українським політичним проектам й політичним силам з країн V4. А з початком повномасштабної війни, фактично - у Європі, прояв політичної турбулентності має місце в Україні, саме через замороження виборів та домінування давно вже непереобраних політичних сил а також - поява спекуляцій навколо «воєнних» політичних проектів та «рейтингів» таких.

З другого свого боку, ми є свідками раніше не баченого популізму, в країнах V4, в тому числі й через політичні розбіжності, як всередині країн так й серед учасників Вишеградської групи та посилення антивоєнних настроїв у політичних партіях та рухах цих країн.

Однак, байдужість, з якою всі 4-ри парламентські партії України - ігнорують питання своїх виборців, стосовно: кількості членів своїх партій, розмірів членських внесків та їх об'ємів - можна пояснити, швидше за все - відсутністю таких даних або їх нікчемністю, не кажучи вже про тотальну неповагу партійного чиновництва до співгромадян.

Висновки:

1. Одна з найбільших, у світі, кількість політичних проектів, як для однієї країни, які зареєстровано в Україні, не можуть бути ознакою демократизації держави та навряд-чи сприяють інституційній спроможності політичного життя в країні, не кажучи вже про невелику їх кількість у статусі «діючих» а також - через ігнорування обов'язкової звітності, з боку значної кількості українських партій.

2. Проблеми зі звітністю, в тому числі й з ігноруванням запитів, стосовно: кількості членів, розміру членських внесків та їх об'єм, як це має місце в Україні, ставить під сумнів якусь партійну опозиційність по відношенню до таких же політичних структур, не кажучи вже про відсутність опозиційних політичних структур, які організуються у так звані «тіньові кабінети», створення яких практикується у цивілізованих країнах.

3. Відповідно до статистичних даних, щодо кількості політичних структур України та - проаналізованих статутів 4-х партій, варто зауважити, що ідеологічних партій в Україні, практично - нема, на відміну від персональних проектів з явно вождистськими ознаками, як правило на власні кошти «вождів», які беззмінно, десятками років й «очолюють» свої політичні «дітища».

4. Відсутність політичної конкуренції всередині персонального політичного проекту веде до стагнації та деградації самої ідеї політичної партії: з реальним членством, публічністю та ідейністю, де експлуатуються виключно, прості гасла-кліше, популізм та критика попередників і як результат – веде до занепаду політичного проекту, що є характерним для будь-якої політичної структури.

5. Українські політичні партії, починаючи від реєстрації, своєї діяльності та закінчуючи звітністю, не кажучи вже про відкритість, публічність, демократичність, виборність тощо - суттєво відрізняються від аналогічних політичних структур країн V4, не кажучи вже про інші, «старої демократії» - партії країн Європи.

6. Не зважаючи на значну кількість партій, практично, в кожній країні V4, що не притаманно більшості країн західної Європи, перші все ж дотримуються демократичних принципів, уникають «вождизму» та швидко позбавляються скандальних політиків, в тому числі й лідерів своїх партій, виключаючи таких зі своїх лав, що так і не стало актуальним для українських політичних проектів.

7. Через суттєві падіння, останнім часом - чисельності політичних структур, практично, по всій Європі, політичні проекти, в різних країнах - шукають інші форми залучення прибічників та, відповідно - до лав своїх потенційних виборців, що веде до зміщення внутрішньополітичних акцентів діяльності, наприклад, з членських внесків до спонсорства та є протилежним до української практики, коли «вожді» не тільки засновують партії але й утримують її членів.